

מסורת הש"ס

ב' י"א תשרי, (ג' ניסאן ה': ע"ש חולין קל"ג; ד' צדקשה' ע"ל וי"א' כ"חא' י"א; ד' שבת ק"ג; ה') (ש'ל"ט ט"ג; ו') ב"ז שט, (ו') (ע"י כהנ"ש' ה' מזרח ס"י ג'.) (ח' י"א כ' חמ"נן הלך חמר הרגיל שה"י הרגה ב"ז אדם רגילים ס'." צ"ק, (ט) בלחות חדר, צ"ק, (י) תשמיש, צ"ק, (כ) מנח' האחר בלום, צ"ק, (ל) נדבכים (ס.) (ט' למנחה, צ"ק, ג' ונ"י) היטב מוס' סוכה: ד"ה ור"ש ומוס' סנהדרין: ד"ה טלוס' ומוס' זבחים: ד"ה לא נדרסו: (ס.) כתיב חסד ומנחת, צ"ק.

תורה אור השלם

- חזקת יחידות: הכהן ארון אחד ויהי ור' בדלתו ויהי' אותו אצל השופט מימין בבוא איש בית י' ונתנו שמה הדברים שגור' הדף את קל והספך המובא בית מילכים ב י ב'.
- ובתבנתם על מזוזות ביתך ובשערך:

- דברים ו ט
- ובתבנתם על מזוזות ביתך ובשערך:
- דברים יא כ
- ועבר י' לנגן את מרגלים וקרא את היום על המשקוף ועל שתי הדפנות וספח י' על פתחו ולא יתן המושדות לבא אל בתיכם לנגן: שמות יב כ
- ויאמר להם ברוך מפי יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כתב על הספר בד"י: ימיהו לו יח

הגהות הב"ח

(ב' רש"י ד"ה פט"י דרגיל וכו' ופשטתו במדרך אחד מדר: (ג) ד"ה מימין צבוא וכו' קור לפזי של מזרח וכו'א מצאנו: (ד) ד"ה מיטט צבוא אלמנ: (ה) ד"ה מיטט הסוכה למזוזה אחת שלם: (ו) ד"ה לנגן וכו' ספר ברייתו הס"ד ואח"כ מ"ה ובלקו וכו' האנשים הס"ד ואח"כ מ"ה טוב לזרות אבל מתיבת כ"ז:

מוקף שני"י

דרך ביאתך מן הימין. דרך כיוסף לזית אלה קובע מזוזה וסחאול נכנס לביתו רגלים דמינת עייל ברושע מנלם שהימן נכנסים הוא דבר בלם (וחזיק ק"ד): דרך כיוסף לזית צבוא בלם ונלם ונלם מימין ללמלו (וינא י"א): ובתבנתם תפילין ומזוזה כתיבה תמוה. שלם סחלמה (שבת ק"ג): פשיטא. דלות אמת מעכבתך, דכתיב וכתבתם מתיבת תמה (דע"י ס"ג): קובץ של דוד. רגל ימיני של יוד ודא נמי פשיטא. דלח לא נעשית האות שאין בריל מוקף לה. שמונתקת בלוח חמית וסרתי דקמי מצב אחד מעכב כלומר הלכות משפט אמת אמת. מעכב למזוזה ותפילין (ס"ח):

י' והילכתא כרב ושמואל (לחומר'. ^[א]ומנריך מזוזה לתרווייהו דס"ל כרבי **יוסי: לול הפתוח מן הכים לעלייה**. זהו דרכן י"א ארובה בלמנע העלייה ועולין לה מן הבית צמעלות ועושין ד' מחילות סביב המעלות למטה כדי שלא ירד אדם מן העלייה לבית כי אם צרשות בעליה ועושין פתח צמחילות וכן עושין בני עליה ד' מחילות סביב הארובה למעלה ובהן פתח: **אם יש לו ב' פסחים: אחד צבית ואחד צעלייה** כדפירשמי: **א"ע דרגיל צמד**. מינייהו טפי דהא דלמנח לעיל (ג.) הלך אחר הרגיל ה"מ כגון תרי צבי ורגיל צמד צעילה איך לגביה אכל תלמא לגבי מד לא צטלי. ל"א מתשובת הגאונים ^[א]הלך אחר הרגיל י"ב שהיה רגיל שצני אדם רגילים ללאת ולצא צו ולמעטויפתמחא דרבי(שס)שאינועשוילאלה לו לצדו ולציתיי פתחא דרב הונא (שסן שהיה רגיל אף לאחרים אצל צ' פתחים או ג' למחר אחד וכולן נעשו לביתם כל בני הבית שהיו מרוצין ותשמישם ^[א] אחד צמדרס) מדר וזכרכו לו פתחים הרבה כולן מיצין צמזוזה ואף על פי י"ב שנתמעט תשמיש^[א] ואין לרצין עכשיו לכולן אלא לאחד מהם: **דאקרגא**. צקין זוית של צית: **והא אין לה פלימין**. מזוזות אלא ראשי הכתלים: **עדי**. הרי. כלומר אלו ראשי הכתלים הן הן פלימין: **פליס אחד**. שהיה הפתח אצל הזוית וז"ר הפתח הוא הזוית ואין אצלו כלום^[א] ואין לו פליס אלא סף שסוגר צו: **כר"מ**. מפרש לקמן דמחייב מזוזה לבית שאין לו אלא פליס אחד: **מאי היל**. מנגל דמימין: **ביאסף מן הימין**. דרך ימין לביתה: **דרך ביאסף**. לביתה ולא לציפה: **מימין צבוא איש ציט ה'**. כשהיה אדם נכנס לפתח עזרה מזרחי והולך למעבר ה"ל אותו ארון מימין שהיה נתון אצל קיר צפוני של ^[א] (ג) מזבח מימין צבוא אצל המזבח אלמא דרך ימין היוא ציאה. וכל דבר הנתון דרך ציאה לרין ליטמו מימין: **מיטט הכסוב למזוזה** (ו) .

שאס אין צו אלא פליס אחד חייב: **שאין תלמוד לומר שתי**. דמיעוט מזוזות שמים: ^[א] **לסלן כתיבה**. וכתב לה ספר (ו') (דברים כד'): **ולסלן כתיבה**. וכתבת על האנשים^[א]: ספר כריתות נוהג לדורות. מתיבת אנשים הורלח שעה הימה: ^[א] **שנאמר להלן כו'**. כלומר וזריך ליכתוב דציו צין צמזוזות צין צגט כמו שנאמר י"ח מפזי יקרא אלי וגו' כלומר מהאי קרא נפקא דספר דציו צעינן: **רחמנא אמר על מזוזות**. דמשמע י"א כתבס^[א] על הסף ממש ולא בצאגרת: **כתיבה סמה**. ואין כ' כתיבה תמה על העצים ואנשים אלא על הספר אלא על המזוזות: **והדר ליקבצנה**. לאנן אסיפא צזרות הפתח ואיקיים כתיבה תמה והדר על המזוזות: **לעטפת**

ביאה ש"מ דרך ימין לביאה: (טו) צפוני של מזרח אלמא כל דבר הנתון דרך ביאה צריך ליכתבו מימין כי הכא הס"ד והשאר נמחק: (טז) מה"ד נאמר להלן: (יז) מה"ד כמו שנאמר להלן (תיבת ובריו נמחק): (יח) כמו שנאמר. להלן ואני כותב על הספר בריו ולא בסס ולא בסיקאיה הס"ד והשאר נמחק: (יט) דמשמע ובתבתם על הסף: (כ) ואין. כתיבת דיו תמה: (כא) כותבין. אלמא לא בעינן ספר ובדקאמר ספר כו': (כב) טוהת. והחם ספר ממש בעינן ולא ע"ג האבנים א"כ מכתיבה דסי' דכתיב כותב זאת וזכרן בספר. ונבי ס"ת בעינן אקלף ולא ע"ג אבנים וא"ת אבנים וז"ת אבנים וז"ל דהחם דראי איצטריך ספר כריתות לכלל ופרט וכלל דרבינא כל דרמי לפרט אליבא דרבי יוסי הגלילי. ואליבא דרבנן האי ספר כריתות לספירה בעלמא הוא דאתא וא"ת אדרבה נילף מנח ופירש השר מקוצי דנין כתיב המבוארת כגון מזוזה מכתיבה המבוארת כגון בוסטה וספר המלך ואל יוכיח גט שאינה כתיבה המבוארת ואינה אלא פירושא בעלמא. תרי"ח: (כג) ומצות. א"כ ס"ת ומזוזה מפורשת ביה אכל בגט אין מפרש בתורה מה יכתוב בו:

הקומץ רבה פרק שלישי מנחות

לד.

מ"ר בשהוא אומר מזוזות בפרשה שניה שאין ת"צ. משמע קלם דכתיבי מזוזות מלח צב' ווי"ן ולא מזוזות חסר דהא רבי ישמעאל אית ליה יס אס למסורת צרים סנהדרין (דף ד'): גבי לעטפת ומיהו אין רליה מזה דה"ג אשכתן ר"ע דלית ליה יס אס למקרא

צההיא דלעטפת ובפרק כל שעה (פסחים דף לו.) אית ליה יס אס למסורת ^[א]: **נאמר כאן כתיבה ונאמר דהלן כתיבה**. ופירש צקוטרס גבי גט דכתיב וכתב לה ספר כריתות וקסיל דהא מנן (גיטין דף יט.) על עלה של זית ועל קנן של פרה כותצין בא' ודקאמר ספר לסקירת דברים ונראה לפרש דדריש מכתיבה דפרשת סוכה בב' או מכתיבה דמשנה תורה שהמלך כותב דכתיב (דברים יז) וכתב לו את משנה התורה ואלת על ספר והיינו נוהג לדורות ולס תאמר אדרבה נילף מננט וי"ל דמזוזה וס"ת חוצב דורות ומלות בג'.

מ"ר: במה שנאמר דהלן כו', פירש צקוטרס כלומר וזריכה ליכתב דציו צין מזוזה צין גט כמה שנאמר להלן ומימה גדולה פירושו דהא מכשירין גט צקיסקא וצכס (גיטין דף יט.). מ"ר:

ובתבתם אמר קרא כתיבה תמה והדר עי' מזוזות. זריך הוא לדרשה דכתיבה תמה דלא מלינו למימר אמר קרא ומצבנס והדר על מזוזות דה"נ ^[א] מתיבה דהתם וכתבת על האנשים ולא אמרינן וכתבת והדר על האנשים אלא דכתיבה תמה דריש כדפירש הקונטר' לפי שאינה מתקיימת. מ"ר:

לעטפת פוטרינ ^[א] מאי טעמא דרבנן ² מזוזות כתיב מ"ט דר' מאיר דתניא מזוזות שומע אני מיעוט מזוזות שתיים כשהוא אומר ³ מזוזות בפרשה שניה שאין תלמוד לומר הוי ריבוי אחר ריבוי ואין ריבוי אחר ריבוי אלא למעט מעטו הכתוב למזוזה ^[א] אחת דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר אינו צריך כשהוא אומר י' על המשקוף ועל שתי המזוזות שאין ת"ל שתי מה ת"ל שתי זה בנה אב כל מקום שנאמר מזוזות אינו אלא אחת עד שיפרש לך הכתוב שתיים ת"ר ובתבתם יוכל יכתבנה על האבנים נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה מה להלן על הספר אף כאן י"על הספר או כלך לדרך זו נאמר כאן כתיבה ונאמר להלן כתיבה מה להלן על האבנים אף כאן על האבנים נראה למי דומה דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתיבה הנוהגת לדורות ואין דנין כתיבה הנוהגת לדורות מכתיבה שאינה נוהגת לדורות וכמו שנאמר להלן ⁵ויאמר להם ברוך מפזי יקרא אלי את הדברים האלה ואני כותב על הספר בריו אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי רחמנא אמר על מזוזות ואת אמרת נילף כתיבה כתיבה אמר קרא ²ובתבתם ⁷כתיבה תמה והדר על המזוזות ומאחר דכתיב [ובתבתם] האי גזירה שוה למה לי אי לאו גזירה שוה ^[א] הוה אמינא ליכתבא אאבנא וליקבעה אסיפא קמ"ל: ארבע פרשיות בשתפילין מעכבות זו את זו ואפילו כתב אחד מעכבין: פשיטא אמר רב יהודה אמר רב לא ^[א] נצרכא אלא ^[א] ילקצו של יו"ד והא נמי פשיטא לא נצרכא אלא לאידך דרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב ^[א]יכל אות שאין גויל מוקף לה מארבע רוחותיה פסולה: ת"ר

ב' כתיבה תמה על הספר: **והדר**. שימה צמזוזות: **ג"ש**. מתיבה מתיבה: **ליכתבא אבנים**. יתקפה בסקין על האנשים דהויא כתיבה תמה: **והדר** (כג) ומצות. א"כ ס"ת ומזוזה מפורשת ביה אכל בגט אין מפרש בתורה מה יכתוב בו:

א' וביה היג' כפסרי צב' ואתמנן ר' יתנח אומר א"כ אל' הגב"א ז"ל שס בנחשוניה הניח דל"ל רשע וכו' מנ"י בלמלן ע"ש.

עין משפט
נר מצוה

קס א מ"י פ"ו מהל' מזוזה הל"מ טו"ש"ע יו"ד סימן רפ"ו ספ"י ט': קסב ב מ"י שם הל"י טו"ש"ע שם טפ"י ט': קסב ג מ"י שם טו"ש"ע שם טפ"י יח': קסג ד מ"י פ"ו מהל' תפילין הל"יב סמג עש"ן כג טו"ש"ע יו"ד ס' רפט ספ"י טפ"י יח':

קסד ה מ"י פ"ו מהל' תפילין הל"יב סמג עש"ן כג טו"ש"ע יו"ד ס' רפט ספ"י טפ"י יח': קסה ו מ"י פ"ו מהל' תפילין הל"יב סמג עש"ן כג טו"ש"ע יו"ד ס' רפט ספ"י טפ"י יח': קסו ז מ"י פ"ו מהל' תפילין הל"יב סמג טו"ש"ע שם טפ"י ט':

שיטה מקובצת

(א) תיבות והילכתא כרב ושמואל לחומרא נמחק: (ב) לול הפתוח: (ג) דרגיל בחד כו' פירש"י כו'. קשה והיכא שבעינן ליהא צממילתא דרב הונא הא רב הונא לא איירי אלא בפחת אחד למעלה ואחר למטה זה לפני זה ושתיין רגילים שהכל נכנסים ויוצאים הוב ודח"ח דרב הונא איירי בשני פתחים: דאכל זה ואחר רגיל וזהו מחבורו. תרי"ח: (ד) וזה לית לה צמצימן א"ל עדי צמצימן: (ה) דמינא עקר ברישא: (ו) והכנסם פוטרינ מ"ט דרי"מ דתניא שומע אי כו' והשאר נמחק: (ז) למזוזה. ובר"י רבי ישמעאל רבי א' צחק אומר א"צ: (ח) הרי"א ליכתבא אאבנא וקשה להי"מ אכתי חוקש קל רחמנא אמר על מזוזות ואת אמרת. גזירה שוה כיון דאמרין דעל האבן נמי יש כתיבה תמה ע"י חזקיה למה לי למימר הכי אלא לימא אי לא גזירה שוה הוי"א ליקבעה אסיפא וברחא נראה לומר דדאי השמע ליה דאסיפא דביאה אי כתיב לאמן לזכותי כתיבה תמה מחבורי לבית ואין עוד לקיים על מזוזות וזו"כ והדר על מזוזות קאמר ומשום הכי קאמר סד"א ליכתבא אאבנא אחת ולחשה דאכתי כתיבה תמה ואח"כ לקבעו אמוזות לכך צצטריך גזירה שוה דספרי. ת"ח. מ"ן. חוסי' מהרי"א ואמר שוור דמשמע ליה דאין ליכתוב כתיבה תמה אלא איכ נטל האבן לפניו וחוקק בו (בסכין) דאו הוא הופכה לכל עד שירצה ומתקן האור לרצונו אבל על הסף אי אפשר ליכתוב כתיבה תמה וכיון דהכי אי אפשר לקיים קרא כדכתיב ובתבתם על מזוזות ממש ואי לאו גזירה שוה תרי"א: (ט) לקצו של יו"ד עין רשב"א ס' תרי"א: (י) כאן מה"ד אדעתא דגזירה. לשומרה והס"ד ומח"ד לחומרא. ומצריכי לתרווייהו מזוזה הס"ד: (יא) זהו דרכן. בוגין ארובה: (יב) תיבות שהיה רגיל נמחק: (יג) ואע"פ שנתמעטו: (יד) דרך ביאתך. דרך הילוכך הס"ד ומה"ד רבי עקר איניש כו' אלמא ימין טענא מדאפקיה רחמנא בלשון